

PROMJENE U VRHU CBBiH

Novo Upravno vijeće, Nicholl ponovo guverner

Novo Upravno vijeće Centralne banke BiH (CBBiH), na početku mandata 11. augusta/kolovoza 2003. godine, održalo je prvu sjednicu na kojoj je za guvernera CBBiH ponovo izabralo Petera Nicholla, koji je ovu dužnost obavljao i u proteklih šest godina. Guverner Nicholl će ovu dužnost obavljati do 31. decembra/prosinca 2004. godine, nakon čega dužnost guvernera preuzima aktuelni viceguverner i član novog Upravnog vijeća CBBiH Kemal Kozarić. Na šestu godišnjicu CBBiH, koja je obilježena istog dana, 11. augusta/kolovoza, završen je mandat dotadašnjim članovima Upravnog vijeća CBBiH Peteru Nichollu,

Juri Pelivanu, Kasimu Omićeviću i Manojlu Čoriću. Odlukom Predsjedništva BiH od 20. maja/svibnja 2003. godine, u novo Upravno vijeće CBBiH reimenovani su Peter Nicholl i Manojlo Čorić, a za nove članove imenovani su Kemal Kozarić i Mila Gadžić. Za petog člana naknadno je imenovan Ljubomir Kovačević. Ove dvije tranzicije, primopredaja dužnosti između prethodnog i novog Upravnog vijeća, te imenovanje Nicholla kao bh. državljanina za guvernera,

ocijenjene su kao izuzetno značajne u historiji CBBiH. Naime, prema Zakonu o CBBiH, guverner u prvih šest godina funkcioniranja CBBiH nije mogao biti državljanin BiH. Od 11. augusta/kolovoza, članovi Upravnog vijeća CBBiH moraju biti bh. državljanini, te je uslov da Nicholl ostane na ovoj funkciji bio

Članovi novog Upravnog vijeća CBBiH

da dobije bh. državljanstvo, koje je i dobio. Ove dvije promjene koje su se desile u istom momentu mogle su, kako je kazao guverner, biti uznemirujuće i uzdrmati CBBiH, ali zbog odluka koje je u maju/svibnju donijelo Predsjedništvo BiH, te odluka Upravnog vijeća, period tranzicije prolazi bez problema. Guverner Nicholl zahvalio je prethodnom sazivu Upravnog vijeća i istakao njihovu ulogu u kreiranju Zakona o CBBiH i razvoju CBBiH od 1996. godine. Njihov rad značajan

je i u stvarnom uspostavljanju institucije, određivanju svih strateških odluka, pripremi i usvajanju internih pravilnika, donošenju internih politika i nadgledanja budžeta i internih troškova. "Nadam se da će novo Upravno vijeće nastaviti raditi na istom principu na kojem je radilo staro", kazao je guverner.

Osim odluke o izboru guvernera CBBiH, novo Upravno vijeće je na konstituirajućoj sjednici 11. augusta/kolovoza dalo saglasnost da Kemal Kozarić, koji je imenovan u Upravno vijeće, obavlja i dužnost viceguvernera CBBiH do 31. decembra/prosinca 2004. godine, nakon čega će preuzeti dužnost guvernera. Istog dana održana je i posljednja sjednica Upravnog vijeća u starom sazivu, koje je razmatralo Financijske izvještaje za prvih šest mjeseci ove godine. Prema riječima guvernera, ovo je, u finansijskom smislu, bio najteži period sa kojim se CBBiH suočila od početka rada 1997. godine, jer je došlo do opadanja nivoa deviznih rezervi i pada evropskih kamatnih stopa. To je uticalo na pad prihoda, ali se u pripremi budžeta računalo na to. Stvarni prihod, kazao je guverner, bio je nešto veći od prihoda planiranog u budžetu i za prvih šest mjeseci iznosio je 32,5 miliona KM. U budžetu su predviđeni troškovi od 15,1 miliona KM, ali je potrošeno 12,2 miliona KM. Rezultat toga je da je profit, koji je u budžetu bio planiran na nivou od 16 miliona KM, iznosio 20 miliona KM na kraju prvih šest mjeseci.

Currency board, prije svega

Očuvanje aranžmana currency boarda prioritet je svih novoimenovanih članova Upravnog vijeća Centralne banke BiH (CBBiH). Ovaj aranžman pokazao se kao izuzetno uspješan u postojećim okolnostima, jer je polučio stabilnost valute i nisku inflaciju. U CBBiH, ipak, postoji spremnost za razmatranje novih inicijativa, ali onih koje ne bi podrivale currency board koji je na snazi od početka djelovanja CBBiH 1997. godine. Ova institucija je 11. augusta/kolovoza 2003. godine obilježila šestu godinu postojanja. Iako je riječ o šest uspješnih godina, u vrijeme osnivanja CBBiH se našla pred velikim izazovima.

Nicholl: Zadovoljstvo je vidjeti napredak CBBiH i bankarskog sistema

Zadovoljstvo je vidjeti napredak koji su CBBiH i cijeli bankarski sistem ostvarili od 1997. godine, izjavio je guverner CBBiH Peter Nicholl.

"Teško je i sjetiti se stanja u kojem su monetarni i bankarski sistem bili 1997. godine, kada je CBBiH počela raditi. Vrijedi se prisjetiti da su u opticaju bile četiri valute. Postojalo je 76 banaka, no nijedna nije radila na teritoriji cijele države, a većina njih je bila nevjerovatno mala. BiH je imala monopolistički, jugoslavenski Zavod za platni promet, koji je bio razdvojen na tri djela, tako da nije postojao ni jedinstveni platni sistem u državi. Danas, šest godina kasnije, konvertibilna marka je dominantna valuta u državi. Bankarski sistem je doživio veliki napredak, većina većih

banaka radi na teritoriji cijele države, a također imamo i normalan platni sistem koji se odvija preko komercijalnih banaka i CBBiH. Zbog toga je veliko zadovoljstvo osvrnuti se i vidjeti da je bankarski sistem koji danas imamo normalan", kaže guverner. Prioritete CBBiH u narednom periodu gleda kroz dvije cjeline. Ključna stvar za svaku centralnu banku, posebno za onu sa currency board aranžmanom, jeste da nastavi raditi ono što je uvijek radila. Uloga centralne banke u obezbjeđivanju stabilnosti, tvrdi guverner, nikada ne završava. Tako će ono što

CBBiH bude radila u budućnosti biti slično onome što je radila do sada. "Currency board aranžman biće ključ u održanju naše finansijske snage. Tako će naš prvi zadatak u budućnosti biti da nastavimo raditi ono što smo radili u prošlosti. Ipak, činjenice da je bankarski sektor sada ojačao i da je naša bilanca jaka, dozvoljavaju nam da razmotrimo druge stvari koje bismo mogli raditi, a koje se pri tome ne bi kosile sa našom osnovnom funkcijom", mišljenje je guvernera Nicholla. Na pitanje da li postoje neke stvari koje mogle biti

urađene, ne kao alternativa currency boardu, nego više kao modifikacija, što bi CBBiH moglo dati više fleksibilnosti, guverner kaže da dio terminologije koji se koristi stvara konfuziju.

"Prema mom mišljenju, currency board aranžmani moraju ostati onakvi kakvi jesu. Ukoliko želite da ih zovete 'krutim' currency board aranžmanima, to je uredu. Ne možemo se igrati sa glavnim elementima currency board aranžmana. Ali, mora se reći da i Zakon o CBBiH, također, ima određena ograničenja koja nas sprečavaju da obavljamo druge funkcije. Ona su na početku uvedena, jer jednostavno nismo imali nikakvog iskustva, niti finansijske snage. Tako je miješanje u druge stvari moglo izazvati indirektno podrivanje currency board aranžmana. Danas posjedujemo više iskustva i imamo više finansijske snage, tako da postoje područja u kojima bismo se mogli angažirati bez podrivanja currency board aranžmana, što su nam pokazala iskustva drugih zemalja", rekao je Nicholl, te dodao da će rado razmotriti te opcije.

Među stvarima koje treba obaviti prije nego okonča mandat je da uspostavi tržište vrijednosnih papira u BiH. Još je nepoznato da li će CBBiH učestvovati kao izdavač, ali bi želio da ima tu mogućnost, ako to bude neophodno za uspostavu tržišta. To je izmjena koja bi za sobom vukla i izmjenu u Zakonu.

"Bugarska ima određeni vid limitiranog pozajmljivanja u krajnjoj nuždi

za svoje komercijalne banke i to je nešto što vrijedi analizirati kako bismo vidjeli da li i mi to možemo raditi. Ovo posuđivanje je vezano za upotrebu slobodnih rezervi, tako da ne dolazi u konflikt sa currency board aranžmanom. To je jedna mogućnost. Pratićemo šta se dešava u Bugarskoj da bismo vidjeli da li bi to moglo biti korisno za nas. Spreman sam razmotriti nove inicijative, ali to ne bih opisao kao mijenjanje krutosti currency board aranžmana. On ostaje, ali mi možemo raditi druge stvari", riječi

Peter Nicholl

Peter Nicholl rođen je 4. marta/ožujka 1944. godine u Hamiltonu, Novi Zeland. Diplomirao je ekonomiju na Victoria Univerzitetu u Wellingtonu 1971. godine. Počasnu titulu prvog stepena u oblasti ekonomije, BCA, na Viktorija Univerzitetu, stekao je 1974. godine. U Reserve Bank na Novom Zelandu počeo je raditi 1972. godine, gdje je proveo 22 godine. Od 1995. do 1997. godine radio je kao izvršni direktor u Vijeću Svjetske banke u Washingtonu i bio je predstavnik Novog Zelanda, Australije, Koreje, Kambodže, Mongolije i sedam naroda sa Pacifickog otoka. Za guvernera CBBiH 1997. godine imenovao ga je direktor MMF-a, uz odobrenje Predsjedništva BiH. Po dobijanju bh. državljanstva, Predsjedništvo BiH ga imenuje 20. maja/svibnja 2003. godine za člana Upravnog vijeća CBBiH, koje je Nicholla ponovo izabralo za guvernera. Na ovoj poziciji ostaće do 31. decembra/prosinca 2004. godine.

su guvernera.

On ističe da je reforma platnog sistema već završena i da uloga CBBiH u bankarskoj superviziji jača, te očekuje da će na kraju ovog procesa, bankarska supervizija na neki način doći pod "kišobran" CBBiH. "Uspostavio sam Vijeće za tržište kapitala BiH u pokušaju da razvijem strategiju za tržišta kapitala, koja predstavljaju sljedeći korak u razvoju finansijskog sistema. Kolika će biti direktna uloga CBBiH u svemu tome, zaista ne znam. To je jedna od stvari o kojima ćemo razgovarati", kaže on.

I na kraju je odbacio tvrdnje pojedinih kritičara prema kojima CBBiH funkcionira dobro isključivo zbog toga što je guverner stranac.

"Ne slažem sa mišljenjem da CBBiH radi dobro samo zato što je guverner stranac. Smatram da je daleko važnija činjenica da CBBiH ima dobar i razuman pravni okvir. Bio sam u stanju da radim unutar tog okvira. To što sam stranac mi je pomoglo, ali mislim da će i bh. guverner, poput Kemala Kozarića, moći raditi unutar tog pravnog okvira", rekao je.

Da pravni okvir nije bio tako čvrst i valjan, ne bi, kako kaže, izdržao ni prvu godinu u BiH.

"Situacija je bila dovoljno teška, te sam nekoliko puta zaprijetio da ću otići. No, pravni okvir je uvijek bio tu, tako da je, ustvari, važniji od stranca, s obzirom na to da sam ja preživio prvu godinu zahvaljujući pravnom okviru, a ne zahvaljujući tome što sam strani državljanin", rekao je na kraju razgovora guverner Nicholl.

Kozarić: Najveća opasnost za currency board je platni debalans

Najveća opasnost za očuvanje currency boarda i monetarnu politiku je platni debalans koji ima BiH, a na koji CBBiH nema uticaja, mišljenje je člana Upravnog vijeća CBBiH i viceguvernera Kemala Kozarića.

"Ukoliko privredna situacija bude poboljšana, ukoliko ekonomsko okruženje i ekonomski pokazatelji budu bolji, biće nam lakše održati ovu situaciju u CBBiH", rekao je Kozarić.

Nastavak provedbe currency boarda i zaštita domaće valute primarni je zadatak CBBiH. Drugi prioritet, prema Kozarićevom mišljenju, je zadržati neovisnost CBBiH od političkih i drugih institucija.

"Zakon koji ima CBBiH je obezbijedio tu neovisnost i to treba čuvati. Mislim da će CBBiH konstantno napredovati i imati bolje rezultate", ustvrdio je.

Osvrnuvši se na prethodni period u radu CBBiH, Kozarić je kazao da je, kada je došao, ova institucija na njega ostavila utisak sređene sredine, sa svojim zakonima, pravilnicima, procedurama i gdje se tačno znalo šta ko radi. Samim tim, kako je rekao, bilo mu je lako navići se na posao.

"Mnoge stvari su se dogodile u prethodne četiri godine od kada sam ja ovdje, a možda najvažnija stvar je prenos platnog prometa iz zavoda za platni promet u komercijalne banke i CBBiH. U ovom procesu sam učestvovao kao član projektnog tima u ime CBBiH, a projekat je čak proglašen projektom godine u BiH. Problema u tome nema i to je pozitivno iskustvo", ističe novoimenovani član Upravnog vijeća.

Drugi projekat u kojem je učestvovao bio je novi računovodstveni sistem, kojim su uvezani svi poslovi u CBBiH. Svi sistemi su uvezani on-line, tako da je u CBBiH prisutna velika ažurnost, a knjige su uređene, te ni ovdje nema nikakvih problema.

"Naravno, moglo se uraditi i više. Tu je, ipak, currency board koji nas je u nekim stvarima usmjeravao

i davao nam određene okvire i sigurno, dao rezultate kroz stabilnost domaće valute i inflacije. Ja sam očekivao da će agencije za bankarstvo ući pod okrilje CBBiH. To bih volio, jer bi na taj način CBBiH mogla izdavati i uzimati licence i tako bi imala uticaj nad cijelim bankarskim sistemom. Time bi dobila ulogu koja joj pripada kao i svim ostalim centralnim bankama. To je, možda, neostvarena želja, ali ja se nadam da će se to desiti u narednom periodu, nadam se sljedeće godine", kazao je Kozarić, koji funkciju guvernera CBBiH treba preuzeti 1. januara/siječnja 2005. godine.

Dolazak na ovu poziciju smatra izuzetnom čašću i izazovom, a dužnost će, kaže, nastojati obavljati profesionalno i odgovorno.

"Moram reći da su moje kolege, ostali viceguverneri, također bili spremni, odnosno sposobni da preuzmu takvu dužnost, ali, eto, kako kažu, kockice su se složile na moju stranu i ja se nadam da ću imati njihovu podršku u provedbi monetarne politike i svih zacrtanih zadataka koje će nam Upravno vijeće davati u narednom periodu", rekao je.

S druge strane, u startu će, kako je napomenuo, imati ono što guverner nije imao.

"Iako je prvih šest godina bio stranac, a sada ima i bh. državljanstvo, guverner je, ipak, imao određenu zaštitu međunarodne zajednice na koju se mogao osloniti. I pored toga,

Kemal Kozarić

pojedinci su pokušavali kritikovati rad CBBiH, što, sigurno, nije u redu. Također, sigurno je da i ja mogu očekivati određene napade od domaćih autoriteta, posebno iz akademskih krugova, koji ne misle da je postojeći currency board rješenje za BiH",

Kemal Kozarić je rođen 13. oktobra/listopada 1956. godine u Sarajevu, BiH. Na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu diplomirao je 1981. godine. Kao pripravnik je radio u građevinskom preduzeću "Bosna". Nakon toga, obavljao je više dužnosti u nekadašnjoj Privrednoj banci Sarajevo - Kreditnoj banci, a sadašnjoj Central profit banci. Od 1996. do početka 2000. godine bio je ministar financija Kantona Sarajevo, a potom je imenovan za viceguvernera Centralne banke BiH. Odlukom Predsjedništva BiH od 20. maja/svibnja 2003. godine, imenovan je za člana Upravnog vijeća CBBiH. Na konstituirajućoj sjednici, Upravno vijeće CBBiH je odlučilo da Kozarić nastavi obavljati i dužnost viceguvernera CBBiH do 31. decembra/prosinca 2004. godine. Početkom 2005. godine trebao bi preuzeti dužnost guvernera CBBiH.

istakao je Kozarić, te dodao da ni on ne misli da je currency board trajno rješenje, ali je u sadašnjem okruženju najbolji model za BiH.

"Mi, možda, možemo razmišljati o modeliranju i adaptiranju currency boarda, ali ga moramo zadržati kao osnovni koncept još neko vrijeme. Naravno, zna se ko to može promijeniti, a to nisu ti isti ljudi koji kritikuju", zaključio je Kozarić.

Ćorić: Dobro napravljen zakon i nemiješanje politike razlozi uspješnog poslovanja CBBiH

Član Upravnog vijeća CBBiH Manojlo Ćorić, koji je na ovoj poziciji bio i u prethodnom šestogodišnjem periodu, smatra da su osnovni razlozi uspješnog poslovanja CBBiH dobro napravljen zakon i nemiješanje politike i političara u rad CBBiH. Upravno vijeće, s ostalim u CBBiH, strogo se pridržavalo Zakona o CBBiH.

"Mislim da su to stvari koje su doprinijele stabilnosti valute, konvertibilne marke, i uspješnom radu CBBiH", rekao je u razgovoru Ćorić, dodavši da i međunarodne institucije, Predsjedništvo BiH i entitetske vlade, također, smatraju rad CBBiH uspješnim. Upravno vijeće u prethodnom sazivu uradilo je, ocjenjuje Ćorić, i više nego što mu je Zakon omogućavao. Osnovna

Manojlo Ćorić

Manojlo Ćorić je rođen 12. marta/ožujka 1939. godine u Čapljini, BiH. Srednju školu i Ekonomski fakultet završio je 1963. godine u Sarajevu. Od 1963. do 1994. radio je u "Energoinvestu", obavljajući više dužnosti, među kojima i dužnost generalnog direktora "Energoinvesta" u Republici Srpskoj. Za guvernera Narodne banke Republike Srpske imenovan je 1994. godine. Predsjedništvo BiH imenovalo ga je za člana Upravnog vijeća CBBiH 1996. godine, a na ovu poziciju reimenovan je 2003. godine.

funkcija CBBiH koja radi po sistemu currency boarda je, kazao je, da vrši zamjenu i kupovinu domaće valute, uz stopostotno pokriće. Sve ostale prateće funkcije bile su u službi ovog glavnog zadatka. Imajući u vidu opću finansijsku situaciju u BiH i bankarski sistem, Upravno vijeće je donosilo odluke i završavalo poslove koji su bili u funkciji BiH, finansijske situacije i bankarskog sistema. To je, u svakom slučaju, dalo pozitivne rezultate, ustvrdio je Ćorić. Što se tiče narednog perioda, smatra da osnovni zadaci CBBiH trebaju biti očuvanje stabilnost domaće valute, rad u skladu sa Zakonom o CBBiH, a pojedine članove u Zakonu o CBBiH, možda bi trebalo razmotriti, analizirati i zamijeniti novim, misleći pri tome na razgraničenje upravnih i izvršnih funkcija. Ćorić

spada među one koji smatraju da currency board treba ostati kakav jeste i u postojećoj funkciji, bez ikakvih primjesa i popuštanja, odnosno bez primjene "mekšeg" currency boarda.

"Ja sam duboko ubijeden da bismo, ukoliko bi došlo do toga, ponovo bili u situaciji da raspravljamo o inflaciji i stabilnosti valute", kaže Ćorić, te dodaje i da neke centralne banke u okruženju rade po sistemu currency boarda, iako nije uveden.

"Ni Hrvatska narodna banka, ni Narodna banka Srbije, ni Banka Makedonije nemaju proklamovan currency board, ali rade prema tom sistemu. Zbog toga smatram da currency board treba ostati kakav jeste, bez primjesa ili primjene nekog 'mekog' currency boarda, kao što neki stručnjaci pričaju da bi to trebalo", stav je Ćorića.

Na kraju, kaže, to je i zahtjev Međunarodnog monetarnog fonda, te uslov za ulazak u evropsku zajednicu i uopće u evropske integracije.

Kada je u pitanju kreditiranje, CBBiH ne može i neće vršiti nikakvo kreditiranje, ali će, dodao je Ćorić, dati potpunu slobodu i nastojati pomoći komercijalnim bankama da one rade taj posao.

"Mislim da pojedinci koji kritikuju CBBiH što drži devizna sredstva u inostranstvu, ne poznaju funkciju centralnih banaka. Sva količina naših deviznih sredstava koje držimo u inostranstvu predstavlja protivvrijednost KM koji je u opticaju. Ako bismo počeli trošiti devizne rezerve, znači da bi došlo do puštanja veće količine novca bez pokrića, a zna se čemu to vodi. Zato sam za čvrsti currency board", rekao je Ćorić.

Gadžić: Currency board u narednim godinama neće doživjeti bitne promjene

Cijenim da će sustav currency boarda u narednim godinama ostati na snazi i ne mislim da će doživjeti neke bitne promjene, izjavila je novoimenovani član Upravnog vijeća CBBiH Mila Gadžić. Prioritetnim u narednom periodu, kada je u pitanju CBBiH, smatra dalje očuvanje monetarne stabilnosti, odnosno stabilnosti bh. valute, a zatim početi sa razmišljanjima o uvođenju novih mehanizama.

Mila Gadžić

"Činjenica je da je aranžman currency boarda ono što trenutno odgovara relativno nestabilnoj političkoj i ekonomskoj situaciji u BiH, jer je to sustav koji je omogućio stabilnu valutu, a ona je jedna od temeljenih pretpostavki makroekonomske stabilnosti", kazala je u razgovoru Gadžić.

Prema njenim riječima, nije neobično što postoje različita razmišljanja, u prvom redu u naučnim krugovima koji smatraju da fleksibilnijim pristupom u vođenju monetarne politike može biti osiguran stabilniji ekonomski rast koji je BiH nužan.

"Naravno, o kretanju ukupne ekonomske situacije, vjerovatno će i

Upravno vijeće CBBiH u datom trenutku zauzeti stav o eventualno fleksibilnijem odnosu u smislu vođenja monetarne politike. To će ovisiti o ukupnoj ekonomskoj situaciji, kretanjima i u financijskoj, ali i realnoj sferi", smatra Gadžić.

Iako u Upravno vijeće CBBiH dolazi iz sfere koja nije vezana za monetarnu politiku, ova oblast je područje kojim se Gadžić bavi u naučnom smislu, s obzirom na to da je profesor na predmetu Makroekonomija i financijska tržišta i institucije.

"To je, očito, prilika da i u specifičnim okolnostima u kojima se nalazi BiH, na neki način apliciram teoretsko znanje koje sam stekla do sada. Uz to, ja sam vrlo bliska području financija i sudjelovala sam u kreiranju čitave legislative za oblast tržišta kapitala, tako da je meni to područje vrlo blisko. Stjecajem okolnosti, bavila sam se i drugim oblastima ekonomskog sustava", kazala je Gadžić.

Mila Gadžić rođena je 20. decembra/prosinca 1960. godine u Stocu, BiH. Osnovno i srednje obrazovanje stekla je u Mostaru, gdje je i diplomirala na Ekonomskom fakultetu 1983. godine. Na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu 1990. godine završila je post-diplomski studij "Ekonomska teorija i politika". Doktorat iz područja ekonomije stekla je 1997. godine na Ekonomskom fakulteta Sveučilišta u Splitu, Hrvatska. Od 1985. godine radila je na poslovima asistenta na predmetima Politička ekonomija, Teorija tržišta i cijena, Međunarodna ekonomija, Makroekonomija. U naučno-nastavno zvanje docenta izabrana je 1997. godine na nastavne predmete Makroekonomija i Financijska tržišta i institucije. U nastavno-naučno zvanje kao vanredni profesor izabrana je 2002. godine. Od 1999. do 2003. godine bila je direktor Agencije za privatizaciju Hercegovačko-neretvanskog kantona. Nakon toga, imenovana je za ministra vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Ovu dužnost je obavljala do 11. augusta/kolovoza 2003. godine, kada prelazi u Upravno vijeće CBBiH.

Kovačević: Imenovanje u Upravno vijeće CBBiH kruna dosadašnjeg rada

Ljubomir Kovačević, koji je odlukom Predsjedništva BiH od 26. augusta/kolovoza 2003. godine, imenovan za petog člana Upravnog vijeća CBBiH, ovo imenovanje smatra krunom svog dosadašnjeg rada u bankarstvu, financijama i privredi. Više od 35 godina radi u financijskim, privrednim i bankarskim organizacijama. Od toga, više od 20 godina proveo je u poslovnom bankarstvu, službama društvenog knjigovodstva, državnim poreskim organima. Taj rad je, ujedno, praćen i novim spoznajama iz oblasti nauke. Tako je 1975. godine magistrirao poslovne financije i bankarstvo na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu, a nakon 2000. godine, kada je postao zastupnik u Parlamentu BiH, završio je doktorsku tezu pod naslovom "Savremeni trendovi u bankarstvu - stanje i perspektive uvođenjem valutnog odbora". "Upravo sam doktorat fokusirao na valutni odbor, pošto CBBiH djeluje na osnovu valutnog odbora. Moje

istraživanje je dokazalo da je, u uslovima kakvi su bili u BiH, jedino ispravno rješenje bilo uvođenje valutnog odbora", kazao je Kovačević.

"U uslovima stagnacije privrede u BiH kao zemlji u tranziciji, devastiranosti privrednih kapaciteta, pada nacionalnog dohotka i povećanja broja nezaposlenih, jedina svijetla tačka bio je valutni odbor, jer je sačuvana stabilnost valute", ocjena je Kovačevića.

CBBiH je, prema njegovom mišljenju, odigrala značajnu funkciju u poslijeratnom periodu i držala se pravila valutnog odbora, što je uticalo na stabilnost KM. Značajnim za CBBiH smatra to što je na minimum sveden ili potpuno isključen uticaj države ili bilo koga na CBBiH, tako da je ona, prema njegovoj ocjeni, u proteklom periodu sačuvala neovisnost i samostalnost.

Kovačević smatra da je guvernerova velika zasluga u tome što je, uz podršku koju je imao u organima i radnicima CBBiH, sačuvaao currency board. I pored dobrih strana koje ovaj aranžman ima, Kovačević misli da, vjerovatno, ima i nekih stvari koje bi tražile modifikaciju u narednom periodu, ali je to potrebno uklopiti u privredni ambijent.

"Sve dok ne bude stabilizovana privreda, izvršena privatizacija, stvorena otvorena tržišna ekonomija i privučeni strani investitori, teško je govoriti o tome da li aranžman valutnog odbora može biti promijenjen.

Vrijeme će pokazati da mora biti uspostavljeno finansijsko tržište. Bez razvijenih finansijskih tržišta, teško je očekivati izlazak CBBiH na ta tržišta, emitovanje hartija od vrijednosti, trgovinu. U uslovima nepostojanja finansijskog tržišta, promjena valutnog odbora bila bi vrlo rizična i diskutabilna", rekao je na kraju Kovačević.

Ljubomir Kovačević

Ljubomir Kovačević je rođen 16. septembra/rujna 1942. godine u Doboju, gdje je 1961. godine završio Ekonomsku školu. Na Ekonomskom fakultetu u Beogradu diplomirao je 1965. godine. Bankarstvo i poslovne financije magistrirao je 1975. godine na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu, a doktorsku disertaciju o temi "Trendovi u savremenom bankarstvu - stanja i perspektive u Republici Srpskoj uvođenjem valutnog odbora" odbranio je 2001. godine u Subotici. Po završetku Ekonomskog fakulteta radio je kao ekonomski analitičar, a u Općini Doboj radio je kao poreski inspektor 1968. i 1969. godine. Više od 30 godina radi u financijskim, privrednim i bankarskim organizacijama. Od 1990. do jula/srpnja 2000. godine obavljao je više različitih dužnosti u Privrednoj banci Doboj, među kojima i dužnost generalnog direktora, nakon čega je imenovan za specijalnog savjetnika za ekonomske poslove direktora banke. U novembru/studenom 2000. godine izabran je za zastupnika u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine BiH.

Nova pravila o obaveznoj rezervi izuzetno uspješna

Nova pravila o obaveznoj rezervi, nakon dva mjeseca primjene, pokazala su se kao izuzetno uspješna, navedeno je u izvještaju o implementaciji novih pravila o obaveznoj rezervi tokom juna/lipnja i jula/srpnja 2003. godine koji je pripremio Odjeljenje za ekonomska istraživanja. Promjena u sistemu obavezne rezerve stupile su na snagu 1. juna/lipnja 2003. godine. Tokom dvomjesečne primjene, samo jedna banka, Privredna banka AD Srpsko Sarajevo, nije ispunjavala obaveznu rezervu, ali je u zadnja dva obračunska perioda i to ispunjeno. Postoji jasna veza između promjena u pravilima o obaveznoj rezervi i povećanja deviznih rezervi Centralne banke BiH (CBBiH). U promatra-

nom razdoblju od dva mjeseca, devizne rezerve povećane su za 190 miliona KM. Novim pravilima osnova za obračun rezerve je više nego udvostručena i iznosi 4,7 milijardi KM, od čega je čak 58 posto depozita u stranoj valuti. Prosječan iznos obavezne rezerve povećan je sa 192 miliona KM, koliko je iznosio u maju/svibnju, na 236 miliona KM, koliki je prosjek za juli/srpanj. Prema izvještaju, likvidnost banaka je izuzetno visoka i banke drže značajno više novca na računima nego što bi trebale na osnovu obavezne rezerve. Primjenom novih pravila, prosječno stanje računa banaka je povećano,

te se stoga može zaključiti da sadašnji nivo stope obavezne rezerve nije zaoštrio likvidnost banaka i da stopa obavezne rezerve od pet posto ne ograničava banke u njihovim aktivnostima. I naknada za obaveznu rezervu je povećana, što će značajno povećati troškove, a smanjiti profit CBBiH. No, kako su primjenom propisa o obaveznoj rezervi povećane devizne rezerve, biće povećani i prihodi po toj osnovi. Zbog nedostatka podataka, odnosno postojanja samo preliminarnih podataka za juni/lipanj 2003. godine, rano je za izvlačenje zaključaka o uticaju novih propisa na makroekonomske varijable u BiH, kao što su povećanje kredita, kamatne stope i platni bilans.

ODJELJENJE ZA STATISTIKU

Počele pripreme na pokretanju statistike vladinih financija

U skladu sa ranijom odlukom Upravnog vijeća Centralne banke BiH (CBBiH), Odjeljenje za statistiku je počelo intenzivne pripreme na pokretanju statistike vladinih financija. Ovaj segment makroekonomske statistike do sada nije postojao u BiH i nedostatak adekvatnih statističkih podataka iz ove oblasti predstavlja veliki problem za procjenu makroekonomske situacije u BiH. Prva ekspertna misija Međunarodnog monetarnog fonda (IMF), koja će boraviti u BiH od 24. septembra/rujna do 8. oktobra/listopada, radiće sa

Odjeljenjem za statistiku na uvođenju i praćenju statistike vladinih financija. Misiju će predvoditi australski stručnjak Brian T. Donaghue. Glavni zadatak misije je postavljanje standarda za razmjenu informacija sa ministarstvima financija i obradu statistike vladinih financija u skladu sa metodologijom MMF-a. Uspostavu statistike vladinih financija već su podržali državno i entitetska ministarstva financija, te se očekuju pozitivni rezultati misije i daljeg rada u ovoj oblasti pod vodstvom CBBiH.

SAOPĆENJA ZA JAVNOST

MANDAT ČLANOVIMA NOVOG UPRAVNOG VIJEĆA CBBiH POČINJE 11. AUGUSTA/KOLOVOZA

Centralna banka BiH (CBBiH) podsjeća da 11. augusta/kolovoza 2003. godine, kada obilježava šestu godinu djelovanja, započinje mandat novoizabranim, a završava aktuelnim članovima Upravnog vijeća CBBiH. Istog dana biće održana posljednja sjednica aktuelnog, te prva sjednica novoizabranog Upravnog vijeća CBBiH. Prema Zakonu o CBBiH, mandat novoizabranim članovima Upravnog vijeća traje šest godina.

PETER NICHOLL RAZGOVARAO SA DELEGACIJOM KFI

Guverner Centralne banke BiH (CBBiH) Peter Nicholl razgovarao je 12. augusta/kolovoza 2003. godine sa delegacijom švicarske investicijske korporacije KFI (Key Funds Investments) koja je guvernera informirala o trenutnim, srednjoročnim i dugoročnim projektima ove korporacije. Guverner Nicholl ukazao je na značaj monetarne stabilnosti, te informirao švicarsku delegaciju da će primjena aranžmana currency board biti nastavljena. Stabilnost bosanskohercegovačke valute i niska inflacija, koji su rezultat primjene aranžmana currency board, pogoduju stranim investicijama, istakao je guverner. Delegacija švicarske investicijske korporacije boravi u BiH kako bi predstavnike bh. vlasti upoznala o svojim projektima. Korporacija je zainteresirana za revitalizaciju infrastrukture, te industrijskih postrojenja, posebno u oblasti tekstilne i drvne industrije.

KONVERTOVANO OKO 700.000 KM U MJENJAČNICAMA U SRBIJI

U mjenjačnicama na teritoriji Republike Srbije u proteklih mjesec dana konvertovano je oko 700.000 KM, što je rezultat primjene Ugovora o otkupu konvertibilnih maraka ostvarenih po osnovu obavljanja mjenjačkih poslova, sklopljenog između Centralne banke BiH (CBBiH) i Narodne banke Srbije. Na osnovu Ugovora CBBiH i Narodne banke Srbije, konvertibilna marka se, uz valute drugih zemalja, od jula/srpnja 2003. godine, nalazi na kursnim listama mjenjačnica u Srbiji. Ovim ugovorom CBBiH se obavezala da će izvršiti otkup svih iznosa konvertibilne marke koje joj Narodna banka Srbije ponudi, ostvarenih na osnovu mjenjačkih poslova, odnosno kupovine i prodaje konvertibilne marke u mjenjačnicama sa kojima je Narodna banka Srbije zaključila ugovor. Narodna banka Srbije i ovlašteni mjenjači kupuju i prodaju KM za dinare po kupovnom i prodajnom kursu iz kursne liste za efektivni strani novac koju Narodna banka Srbije svakodnevno formira, pri čemu se obavezala da će primijeniti odnos 1 EUR:1,95583 KM.

PODRŠKA INICIJATIVI ZA USPOSTAVU JEDINSTVENOG REGISTRA IMALACA RAČUNA

Predsjednici Udruženja banaka Federacije BiH i Republike Srpske i predstavnici komercijalnih banaka koji su članovi Radne podgrupe za sprečavanje pranja novca u bankarskom sektoru na nivou BiH podržali su inicijativu o uspostavi Jedinstvenog registra imalaca

računa koji će se voditi u Centralnoj banci BiH (CBBiH). Podrška ovoj inicijativi iskazana je na sastanku koji su organizirali guverner Peter Nicholl sa saradnicima 21. augusta/kolovoza 2003, u Sarajevu u CBBiH. Inicijativa će biti prezentirana sljedeće sedmice Radnoj podgrupi za sprečavanje pranja novca u bankarskom sektoru na nivou BiH koja je osnovana na prijedlog Ureda visokog predstavnika u BiH - Odjela za spriječavanje pranja novca.

GUVERNER NICHOLL POZDRAVLJA ODLUKU O IMENOVANJU PETOG ČLANA UPRAVNOG VIJEĆA CBBiH

Guverner Centralne banke BiH (CBBiH) Peter Nicholl pozdravlja odluku Predsjedništva BiH o imenovanju Ljubomira Kovačevića za petog člana Upravnog vijeća CBBiH. Odluku o imenovanju Kovačevića Predsjedništvo BiH donijelo je na sjednici održanoj 26. augusta/kolovoza 2003. godine. Guverner Nicholl zadovoljan je zbog činjenice da je proces kompletiranja Upravnog vijeća CBBiH konačno završen i uvjeren je da će novo Upravno vijeće nastaviti konzistentnu i uspješnu implementaciju bosanskohercegovačke monetarne politike. Upravno vijeće CBBiH sastoji se od pet članova, čiji mandat traje šest godina, osim guverneru Nichollu, čiji mandat završava 31. decembra/prosinca 2004. godine. Mandat novoimenovanim članovima Upravnog vijeća zvanično je počeo 11. augusta/kolovoza 2003. godine. Osim guvernera Nicholla i imenovanog Kovačevića, u sastavu novog Upravnog vijeća CBBiH su Kemal Kozarić, Manojlo Ćorić i Mila Gadžić.

GJ MOSTAR

Od 18. do 22. augusta/kolovoza 2003. godine testirane su sve aplikacije na novom serveru za računovodstveni i bankarski sistem, a konačno testiranje, pred puštanje novog servera u rad 25. augusta/kolovoza, obavljeno je 23. augusta/kolovoza. Na osnovu raspisanog tendera za opremanje trezora i ugradnju sigurnosne opreme u trezoru Glavne jedinice (GJ) Mostar, firma "Kamir" d.o.o. Široki Brijeg izabrana je za najpovoljnijeg ponuđača. Rok za izvođenje radova je decembar/prosinac 2003. godine. U posljednja dva mjeseca, u GJ Mostar uočeno je povećanje prodaje KM za euro u odnosu na broj kupovina. Razmjena KM sa Splitskom bankom dd Split nastavljena je i u proteklom mjesecu.

FILIJALA BRČKO

Novi server za računovodstveno-bankarski sistem testiran je i u Filijali Brčko. Filijala je nastavila upisivanje banaka Brčko Distrikta BiH u Pregled banaka, u skladu sa Zakonom o bankama Brčko Distrikta

BiH. U augustu/kolovozu zabilježeno je povećanje broja transakcija u eurima za 33,33 posto i neznatno smanjenje transakcija u KM u odnosu na prethodni mjesec.

FILIJALA PALE

Filijala Glavne banke Republike Srpske (GBRS) CBBiH na Palama, također je testirala novi server za računovodstveno-bankarski sistem. U toku svih osam mjeseci ostvareno je povećanje pozitivnog salda kupoprodaje KM-a na nivou Filijale, a u augustu/kolovozu saldo je bio za 1,8 posto veći u odnosu na juli/srpanj. Saldo računa obaveznih rezervi banaka koje vodi Filijala Pale povećan je za šest posto u odnosu na prethodni mjesec. Prosječan broj dnevnih transakcija kupoprodaje KM u augustu/kolovozu je povećan, te je broj transakcija prodaje KM povećan za 8,3 a kupovine za 15 posto.

GBRS BANJA LUKA

Od 12. do 22. augusta/kolovoza 2003. godine testirane su aplikacije na novom računovodstveno-bankarskom sistemu. Sve komerci-

jalne banke čiji se računi rezervi vode u Glavnoj banci Republike Srpske (GBRS) CBBiH Banja Luka uspješno ispunjavaju obaveznu rezervu. Gotovinski polozi komercijalnih banaka prouzrokovali su povećanje poslova, tako da je u julu/srpnju obavljeno 400 gotovinskih transakcija u iznosu od 94.000.000 KM i 30.000.000 eura.

GJ SARAJEVO

Testiranje novog servera za računovodstveno-bankarski sistem izvršeno je 23. i 24. augusta/kolovoza 2003. godine, što je prouzrokovalo prekid u slanju obavještenja komercijalnim bankama i internih obavještenja o izvršenim transakcijama. Broj transakcija u žirokliringu je povećan i u julu/srpnju 2003. godine iznosio je 775.958 naloga. U augustu/kolovozu nastavljeno je blago povećanje prodaje KM bankama u odnosu na kupovinu KM od banaka. Tokom osam mjeseci, zaključno sa 25. augustom/kolovozom 2003. godine, ukupan bilans kupoprodaje iznosio je 2.652.081.724,66 KM, od čega za august/kolovoz 2003. godine 31.721.971,91 KM.

EDUKACIJA

Seminar o monetarnoj i finansijskoj statistici

Ekonomista - asistent u Službi za statistiku monetarnog i finansijskog sektora Biljana Samardžić prisustvovala je od 11. do 29. augusta/kolovoza 2003. godine seminaru o temi "Monetarna i finansijska statistika" koji je, u organizaciji Međunarodnog monetarnog fonda, održan na Joint Vienna Institute u Beču, Austrija. Od 7. jula/srpnja do 24. augusta/kolovoza, ferijalnu praksu u Odjeljenju za ekonomska istraživanja obavio je Ognjen Đukić iz Banje Luke, a Belma Čolaković iz Zenice ferijalnu praksu obavljajući od 25. augusta/kolovoza do 7. oktobra/listopada 2003. godine.

ZAPOSŁJAVANJE

Preraspodjela radnih mjesta u Službi za račune CBBiH

Od 2. augusta/kolovoza 2003. godine izvršena je preraspodjela tri radna mjesta u Službi za račune Centralne banke BiH (CBBiH). Sadeta Halilbašić je sa radnog mjesta koordinatora Službe za račune CBBiH raspoređena u istu organizacionu jedinicu bez radnog mjesta. Do 31. decembra/prosinca 2003. godine, kada joj prestaje radni odnos zbog ispunjavanja uslova za starosnu penziju, obavljaće poslove prema nalogu rukovodioca Odjeljenja za računovodstvo i financije. Sa radnog mjesta računovođe - bilansiste u Službi za račune CBBiH na radno mjesto koordinatora Službe za

Meliha Smajlagić

Alma Briga

račune CBBiH raspoređena je Meliha Smajlagić. Na radno mjesto računovođe - bilansiste u Službi za račune CBBiH sa mjesta računovođe lokacija evidentiranja u ovoj službi raspoređena je Alma Briga. U augustu/kolovozu nije bilo upošljavanja novih, niti službenika koji su napustili CBBiH. Trenutno su uposlena 264 službenika, od kojih je 260 u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, a četiri službenika u radnom odnosu na određeno vrijeme. Od ukupnog broja službenika na neodređeno vrijeme, jedan službenik - pripravnik nalazi se na neplaćenom odsustvu.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Mjesečni bilans stanja (privremeni) od 31. jula/srpnja 2003.
Objašnjenja

Mjesečni bilans stanja se izdaje da bi se obezbijedile informacije o radu Centralne banke Bosne i Hercegovine prema pravilu currency boarda i da bi se ponudile posebne informacije koje zahtjeva Zakon o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine.

Neke posebne karakteristike bilansa stanja od 31.jula/srpnja su:

Na dan 31. jula/srpnja Banka je zadovoljila obaveze pravila currency boarda kako to navodi član 31. Zakona. Stanje neto strane aktive prevazilazi njenu monetarnu pasivu u konvertibilnim markama (KM) za 142.199.797 KM. Ovo je prikazano u stavki neto devizna aktiva minus monetarna pasiva.

Devizna aktiva je sačinjena uglavnom od depozita koji se drže kod ino-banaka.

Bilans stanja također prikazuje kompoziciju držanja valuta tako što ih diferencira u EUR i ostale valute.

Bančini devizni depoziti donose prihod od kamata za Banku.

Monetarna pasiva je u najvećem obimu predstavljala obavezu Banke za KM novac u opticaju (1.751.292.097 KM) i rezervne depozite rezidentnih banaka (422.567.080 KM).

Kapital i rezerve odražavaju početni kapital i rezerve, dionice i akumulirane dobiti Banke od početka njenog rada 11. augusta/kolovoza 1997.

Kao depozitar za članstvo Bosne i Hercegovine u MMF-u, Banka iskazuje u bilansu stanja MMF-ove račune 1 i 2 kao stranu pasivu, i čuva vrijednosne papire Vlade Bosne i Hercegovine vezane za članstvo. Istovremeno djelujući i kao fiskalni agent u ime Vlade u njenim odnosima sa MMF-om, Banka evidentira sredstva i obaveze Vlade vezane za članstvo na povjerilačkim računima odvojenim od bilansa stanja.

Konsolidacijom svih računa vezanim za članstvo Bosne i Hercegovine u MMF-u izračunava se obaveza kao neto članska pozicija od 249.616.457 KM.

Banka također vodi određene račune stranih valuta u smislu sporazuma između Vlade Bosne i Hercegovine i stranih vlada i finansijskih organizacija, kao i devizne račune državnih institucija i agencija za koje Banka djeluje kao agent. Kako ovi računi nisu niti aktiva niti pasiva CB BiH, oni nisu uključeni u gore navedeni bilans stanja. Ukupni iznos sredstava koja se drže na ovim računima je bio 241.744.915 KM.

Dalji upiti koji se tiču Mjesečnog bilansa stanja mogu se uputiti Odjeljenju za računovodstvo i finansije u Sarajevu na tel. (33) 27 81 19, fax. (33) 27 82 94. Predstavnici medija mogu se obratiti Službi za odnose s javnošću na tel. (33) 27 81 23, fax. (33) 27 82 96.

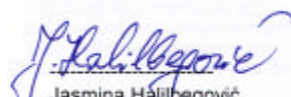
Centralna banka Bosne i Hercegovine je neovisna monetarna institucija BiH i nema nikakvih organizacijskih veza sa bilo kojom poslovnom bankom.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Mjesečni bilans stanja (privremeni) od 31. jula/srpnja 2003.
(iznosi u KM ekvivalentima)

AKTIVA		Ukupan iznos	EUR	Ostale valute
1	Devizna aktiva	2.337.006.528	2.332.428.418	4.578.110
1.1	Gotovina	33.047.787	33.018.181	29.606
1.2	Kratkorožni depoziti	2.301.031.126	2.299.410.237	1.620.889
1.3	SDR u MMF-u	2.927.615	0	2.927.615
2	Ostala aktiva	68.590.415		
UKUPNA AKTIVA (1 + 2)		2.405.596.943		

PASIVA		Ukupan iznos
3	Monetarna pasiva	2.193.755.060
3.1	Valuta u opticaju	1.751.292.097
3.2	Kreditni bilans rezidentnih banaka	422.567.080
3.3	Kreditni bilans ostalih rezidenata	19.895.883
4	Obaveze prema nerezidentima	1.051.671
5	Ostala pasiva	9.237.807
6	Kapital i rezerve	201.552.405
UKUPNA PASIVA (3+4+5+6)		2.405.596.943

Neto devizna aktiva minus monetarna pasiva (1 - 3 - 4)	142.199.797
--	-------------

Jasmina Halilbegović
Glavni kontrolor

P.W. Nicholl
Guverner
Sarajevo (datum) 25.08.2003.